

Nr 702

Av fröken Mattson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 94, med förslag till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring, m. m.

(Lika lydande med motion nr 854 i Andra kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 94 med förslag till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 om allmän försäkring, m. m., framhåller departementschefen beträffande det föreslagna vårdnadsbidraget för svårt handikappade barn, att det torde vara ogörligt att i lagtext med exakthet fastslå i vilka fall vårdbidrag skall komma i fråga. Han ansluter sig därför till socialpolitiska kommitténs uttalande att någon avgränsning av personkretsen med särskilda slag av handikapp inte bör komma i fråga. Bidragsrätten bör för alla kategorier av handikappade bedömas efter enhetliga grunder, och vårdnadsbidragstagarna måste komma att representera en mycket heterogen grupp, inrymmande både kroppsliga och psykiska handikapp, medfödda såväl som senare förvärvade.

Tankegångarna är riktiga, och den föreslagna reformen har i alla berörda kretsar hälsats med tillfredsställelse. Det kan dock ifrågasättas om inte beräkningen av antalet vårdbidragsberättigade barn, 5 000, är tagen i underkant. Visserligen har socialpolitiska kommittén — till vars beräkningsgrunder departementschefen anslutit sig — framhållit att man i brist på säkra hållpunkter måste vid beräkningen av kostnaderna bygga på en grov kalkyl beträffande antalet vårdbidragsberättigade barn. Men mycket talar för att antalet kommer att bli väsentligt större, om man till den grupp barn med medfödda skador och sjukdomsbilder, som ibland med säkerhet kan diagnosticeras först då barnet uppnått någon eller några månaders ålder — ibland först senare — hänför barn med förlossningsskador och psykiskt handikappade barn m. fl.

Socialpolitiska kommittén har särskilt framhållit denna grupp, dock utan att närmare precisera hur stora grupper inom denna vårdbidragskategori som bör komma i åtnjutande av reformen. När kommittén räknar med att 5 000 barn skall få bidrag, kan den knappast ha räknat in hela gruppen obildbara som vårdas hemma. Olika undersökningar ger delvis rätt olika uppgifter om frekvensen av psykiskt utvecklingsstörda i befolkningen, och svårigheterna är stora att nå en entydig uppfattning om dessas frekvens, bl. a. därför att det inte gjorts tillräckligt många och tillräckligt in-

ensiva undersökningar. I en sammanställning av uppgifter för att bedöma behovet av platserna på skyddade verkstäder för psykiskt utvecklingsstörda pekar Rickard Sterner på två undersökningar, som nyligen eller relativt nyligen utförts i Örebro och Västernorrlands län under ledning av medicinalstyrelsen.

Den förra undersökningen verkställdes av överläkarna Olof Brandberg och Bengt Rundberg år 1959 och gällde kroniskt sjuka barn, både med psykiatriska och somatiska diagnoser i åldersgrupperna upp till 16 år. Man fann där psykiskt efterblivna barn till ett antal av 407, d. v. s. 0,67 % av hela antalet barn i åldern 0—16 år. Undersökningen för Västernorrlands län avsåg slutet av 1961 och utfördes av överläkarna Gerdt von Sydow och Olle Lindholm efter samma metodik som undersökningen för Örebro län. De allmänna frekvenstal som erhöles var enligt preliminära uppgifter ungefär desamma som för Örebro län. Av de 282 barn som bedömts som obildbara återfinns 73 patienter, vid centralstyrelsen inskrivna och bedömda som vårdfall, i hemmen, och den grupp vårdbarn, som inte tidigare varit känd av centralstyrelsen uppgår till 104. Av dessa, vårdade i hemmet, måste ungefär hälften rubriceras som svårskött, och vården har på olika sätt satt sitt spår i familjens liv.

Rickard Sterners slutsatser, baserade på överväganden grundade på dessa undersökningar samt andra, speciellt en av två öar på Västkusten samt en för Södermanlands län, är att frekvensen av psykiskt utvecklingsstörda under hjälpklassnivån knappast kan understiga 1 procent av hela befolkningstalet, ja, det finns vissa stöd för antagandet att en riktig siffra skulle ligga ännu något högre.

En procent av folkmängden betyder drygt 75 000 människor. Det är, framhåller Rickard Sterner, emellertid inte helt uteslutet att man snarare borde räkna med ett tal av storleksordningen 100 000. Av detta antal kunde då enligt det föregående ca 70 000 vara i arbetsför ålder. Utgår man från den lägre totalsiffran skulle i alla fall ca 50 000 — och sannolikt något mer — befinna sig i åldern 16—66 år och ca 20 000 under 16 år.

Enbart psykiskt utvecklingsstörda under hjälpklassnivån skulle med andra ord uppgå till fyra gånger fler än den beräkning på 5 000 vårdbidragsbehövande som lagts till grnnd för propositionen.

Gruppen obildbara barn, som ej tas emot i särskolan, är med andra ord stor, och de har alla ett avsevärt psykiskt handikapp. En stor grupp är mongoloida. De måste ha mycken tillsyn och träning och kan ofta inte som andra barn leka ute utan måste följas om de går utom hemmet. Mongoloida barn kanske inte syns så svårskötta, men de är dock mycket ömtåliga och särpräglade samt måste tränas till goda vanor och anpassning, något som ställer stora krav på dem som vårdar dem.

I propositionen anges att bidragsrätten för alla kategorier av handikappade bör bedömas efter enhetliga grunder. Det vore värdefullt om riksför-

säkringsverket, som föreslagits anvisa normer för bedömningen, vid sina överväganden också toge kontakt med centralstyrelserna ute i landet, de myndigheter som ansvarar för vården och undervisningen av de psykiskt utvecklingsstörda, för att få deras synpunkter på den stora grupp handikappade barn, som av allt att döma glömts bort vid beräkningen av antalet vårdbidragsberättigade.

Då det av ovanstående framgår, att antalet vårdbidragsberättigade barn väsentligt torde överstiga det antal, som anges i propositionen, hemställer vi,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 94 måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära om skyndsam utredning för att ytterligare få klarlagt det verkliga antalet barn, som är berättigade till vårdbidrag enligt propositionens syften.

Stockholm den 3 april 1964

Lisa Mattson

Ingeborg Carlqvist

Eric Carlsson

Ruth Hamrin-Thorell

Ingrid Segerstedt Wiberg
